

LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN MIETINTÖ 23/2005 vp

Hallituksen esitys laiksi alusten jääluokista ja jäänmurtaja-avustuksesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 11 päivänä lokakuuta 2005 lähettänyt liikenne- ja viestintävaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi alusten jääluokista ja jäänmurtaja-avustuksesta (HE 149/2005 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon (PeVL 43/2005 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylijohdaja Harri Cavén, hallitusneuvos Aila Salminen ja neuvotteleva virkamies Tuomo Suvanto, liikenne- ja viestintäministeriö
- johtava lakimies Hannu Makkonen, meriturvallisuusjohtaja Paavo Wihuri, toimistopäällikkö Pertti Haatainen, merenkulun ylitarkastaja Jorma Kämäräinen ja toimistoinsinööri Matti Saario, Merenkululaitos
- tulliylitarkastaja Saija Taipale, Tullihallitus
- operatiivinen johtaja Jari Talja, Alfons Häkans
- liiketoimintajohtaja Svante Eriksson, John Nurminen Oy

- johtaja Eero Hemming, Kemira GrowHow Oyj
- toimitusjohtaja Jari Ahjoharju, Linda Line Express
- johtaja Erkki Kotiranta, Neste Oil Oyj
- logistiikkajohtaja Pekka Kangas, Rautaruukki Oyj
- johtava asiantuntija Raimo Mansukoski, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- toiminnanjohtaja Leif Wikström, Suomen Konepäällystöliitto
- hallituksen puheenjohtaja Rolf Sandberg ja merikapteeni Tapani Voionmaa, Suomen Laivameklariliitto
- varatoiminnanjohtaja Antti Palola, Suomen Laivanpäällystöliitto
- liittosihteeri Pekka Teräväinen, Suomen Merimies-Unioni ry
- toimitusjohtaja Matti Aura, Suomen Satamaliitto
- toimitusjohtaja Hans Ahlström, Ahvenanmaan varustamoyhdistys
- toimitusjohtaja Olof Widén, Rahtialusyhdistys
- toimitusjohtaja Jouko Santala, Satamaoperaattorit
- toimitusjohtaja Mika Nykänen, Suomen Varustamoyhdistys.

HALLITUKSEN ESITYS

Lailla alusten jääluokista ja jäänmurtaja-avustuksesta säädetään alusten kuulumisesta jääluokkiin, tarkemmista jääluokkamääräyksistä ja vastaavuusluettelosta, jääluokan hyväksymisestä vaihtoehtoisella menetelmällä sekä EU-maiden, Turkin ja ETA-maiden sääntöjen hyväksymisestä aluksen jääluokkaa määriteltäessä. Aluksen jääluokka määräytyy pääsääntöisesti hyväksytyin luokituslaitoksen alukselle antaman luokitusmerkinnän perusteella. Jääluokkatodistuksia ei enää anneta. Merenkulkulaitos pitää

jääluokkaluetteloa, johon alusten jääluokat merkitään. Lailla säädetään myös jäänmurtaja-avustuksesta, jonka saatavuudesta Merenkulkulaitos huolehtii. Merenkulkulaitos päättää myös avustusrajoituksista sekä niistä annettavista poikkeuksista. Laki sisältää valtuutussäännökset Merenkulkulaitokselle tarkempien jääluokkamääräysten ja jääluokkia koskevien muiden tarkempien määräysten antamiseksi. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2006 samanaikaisesti väylämaksulain kanssa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että nyt kyseessä oleva hallituksen esitys liittyy hallituksen esitykseen HE 150/2005 vp väylämaksulaiksi, jossa säädetään jääluokkien perusteella määräytyvistä väylämaksuista.

Asiantuntijakuulemisissa on todettu, että esityksen pääperiaatteet noudattavat jo nykyisin hyväksi havaittuja menettelytapoja. Uudistuksessa pidettiin hyvänä, että jääluokka määräytyy luokituslaitoksen antaman luokitusmerkinnän mukaan ja että Merenkulkulaitos luopuu jääluokan vahvistamisesta ja jääluokkatodistusten antamisesta. Näin esitys antaa varustamoille mahdollisuuden myös jatkossa investoida hyvän jääluokan aluksiin ja tätä kautta vaikuttaa kuljetusten toimitusvarmuuteen ja alhaisiin jäänmurtokustannuksiin. Valiokunta pitääkin hyvänä, että hallituksen esityksellä turvataan varustamoiden mahdollisuus jatkossa investoida hyvän jääluokan aluksiin.

Perustuslakivaliokunta kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, että lakiehdotuksen sään-

nöksistä ei käy ilmi, millaisiin tai minkä kokoluokan aluksiin lakia sovelletaan. Perustuslakivaliokunnan mukaan ehdotusta on syytä täydentää lain soveltamisalaa täsmentävällä säännöksellä, kuten aluksen määritelmällä. Liikenne- ja viestintäministeriö on todennut, että lain soveltamisen kannalta ei ole ongelmia, vaikka alusta tai sen kokoluokkaa ei olekaan määritelty. Lain jääluokkia koskeva 3 § on sinänsä sovellettavissa kaikkiin aluksiin, koska alukset, mukaan lukien huviveneet, kuuluvat ainakin jääluokkaan III, johon kuuluu muihin jääluokkiin kuulumaton alus. Jääluokan vahvistamista haetaan aluksille, joiden osalta siihen on tarvetta. Jatkossa saattaa lisäksi olla tarpeen käyttää jääluokitusta kriteerinä esimerkiksi liikennekielloista tai -rajoituksista säädettyä. Valiokunta ei tämän vuoksi pidä tarkoituksenmukaisena muuttaa soveltamisalaa koskevaa säännöstä.

Valiokunnan huomiota on kiinnitetty lain 5 §:ään. Ehdotetun pykälän mukaan Merenkulkulaitos voisi hyväksyä vaihtoehtoisella menetelmällä alukselle määritetyn jääluokan. Liikenne- ja viestintäministeriö on todennut, että tällöin lähtökohtana pidetään sitä, että alus jäissäkulkuominaisuuksiltaan kokonaisuutena vastaa suomalaisia jääluokkamääräyksiä, mutta joissakin kohdin voi olla yksittäisiä poikkeamia. Tällaisia ovat esimerkiksi se, että jäävahvistuksena käytettävän runkolevyteräksen paksuus on pie-

nempi mitä suomalaiset määräykset edellyttävät, mutta vastaavasti tukikaarien vahvuus on suomalaisia määräyksiä tiukempi, jolloin aluksen jäissäkulkukyky ei tältä osin poikkeaisi suomalaisista määräyksistä. Valiokunta toteaa, että tämän säännöksen mukaan aluksen on joka tapauksessa oltava tällä tavalla rakennettuna teknisesti vähintään samanarvoinen jäissäkulkuvylyltään ja jäänkestävyydeltään kuin silloin, jos aluksen jääluokka olisi vahvistettu 4 §:n 1 momentissa tarkoitettujen jääluokkamääräysten mukaisesti.

Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota hallituksen esityksessä HE 150/2005 vp väylämaksulaiksi selvitettyihin epäselvyyksiin väylämaksujen maksatuksessa, jotka ovat johtuneet jääluokkatodistusten epäselvyyksistä. Koska valiokunta pitää jääluokkien määrittelyn yhtenäistä käytäntöä tärkeänä, valiokunta ehdottaa hyväksyttäväksi lausuman siitä, että liikenne- ja viestintäministeriön on annettava selvitys liikenne- ja viestintävaliokunnalle 31.12.2006 mennessä tämän lain perusteella myönnettyistä poikkeamista (*Valiokunnan lausumaehdotus*).

Yksityiskohtaiset perustelut

3 §. *Jääluokat*. Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan pykälän 5 kohdan kieliasua on syytä kohentaa. Valiokunta ehdottaa sen vuoksi, että kohtaa muutetaan siten, että jääluokkaan II kuuluu alus, joka on teräsrunkoinen ja rakenteeltaan avomerikelpoinen ja joka siitä huolimatta, että alusta ei ole vahvistettu jäissä kulkua varten, pystyy omalla kuljetuskoneistolla kulkemaan erittäin helppoissa jääolosuhteissa. Valiokunta on tehnyt vastaavan muutoksen kohdan muotoiluun.

8 §. *Jääluokan poikkeaminen jääluokkamääräyksistä*. Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten valiokunta ehdottaa 1 momentin loppuun lisättäväksi maininnan siitä, että aluksella toimitettava tarkastus ei voi ulottua kotirauhan piiriin kuuluviin tiloihin aluksella. Valiokunta on tehnyt vastaavan muutoksen momentin muotoiluun.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella liikenne- ja viestintävaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena, paitsi 3 ja 8 § muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset), ja

että hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus).

Valiokunnan muutosehdotukset:

3 §

Jääluokat

Alukset kuuluvat jääluokkiin seuraavasti:

(1—4 kohta kuten HE)

5) jääluokkaan II alus, (*poist.*) joka on teräsrunkoinen ja rakenteeltaan avomerikelpoinen ja joka siitä huolimatta, että alusta ei ole vahvistettu jäissä kulkua varten, (*poist.*) pystyy omalla kuljetuskoneistolla kulkemaan erittäin helppoissa jääolosuhteissa;

(6 kohta kuten HE)

8 §

Jääluokan poikkeaminen jääluokkamääräyksistä

Jos on perusteltua syytä epäillä, että aluksen jääluokka tai jäissäkulkuminaisuudet olennaisesti poikkeavat siitä, mitä 4 §:ssä tarkoitettujen määräykset edellyttävät, Merenkululaitos voi aluksen jääluokan määrittämiseksi pyytää lisätietoja ja selvityksiä tai suorittaa aluksella tarkastuksen sekä saatujen tietojen ja selvitysten tai tarkastuksen tulosten perusteella määrittää aluksen jääluokan. *Tarkastusoikeus ei kuitenkaan ulotu kotirauhan suojaamiin tiloihin.*

(2 mom. kuten HE)

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että liikenne- ja viestintäministeriö antaa selvityksen

liikenne- ja viestintävaliokunnalle 31.12.2006 mennessä niistä poikkeuksista, jotka on myönnetty tämän lain perusteella.

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Markku Laukkanen /kesk	Erkki Pulliainen /vihr
vpj.	Matti Kangas /vas	Arto Seppälä /sd
jäs.	Mikko Alatalo /kesk	Timo Seppälä /kok
	Leena Harkimo /kok	Harry Wallin /sd
	Saara Karhu /sd	Lasse Virén /kok
	Inkeri Kerola /kesk	Raimo Vistbacka /ps
	Risto Kuisma /sd	vjäs. Lyly Rajala /kok.
	Reijo Paajanen /kok	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker.